

Tjänsteutlåtande

Kommunkansliet

Till Kommunstyrelsen

Datum 2019-02-09

Dnr KS 2018/0387

Yttrande till Förvaltningsrätten i Uppsala, i mål nr 7957 – 18, angående laglighetsprövning enligt kommunallagen avseende beslut om inrättande av Val- och demokratinämnd i Österåkers kommun

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Österåker fattade 2018-11-19, KF § 8:5, beslut om Ny politisk organisation för Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022, vilket bl. a. innebar att en obligatorisk nämnd, för fullgörande av allmänna val m. m. inrättades – Val- och demokratinämnden.

Till Förvaltningsrätten i Stockholm inkom 2018-12-19 ett överklagande av ovan nämnda beslut, men då klaganden befanns jävig överlämnades målet till Förvaltningsrätten i Uppsala, som efter beviljande av anstånd, förelagt kommunen att inkomma med yttrande senast 2019-03-18.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

1. Till Förvaltningsrätten i Uppsala, i mål nr 7957-18, överlämna yttrande i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande inklusive bilaga 1, daterat 2019-02-19, innebärande att Österåkers kommun bestrider överklagande och hemställer att det avslås.
2. Omedelbart justera protokollet avseende beslut om yttrande till Förvaltningsrätten i Stockholm, i mål nr 7957-18, angående laglighetsprövning enligt Kommunallagen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Österåker fattade 2018-11-19, KF § 8:5, beslut om Ny politisk organisation för Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022, vilket bl. a. innebar att en obligatorisk nämnd, för fullgörande av allmänna val m. m. inrättades – Val- och demokratinämnden. Detta beslut har överklagats till Förvaltningsrätten.

Tjänsteutlåtande

Strax därpå fattade Kommunfullmäktige i Österåker 2018-12-10, KF § 9:7, beslut om Reglementen för Kommunstyrelsen och övriga nämnder samt för Överförmyndare i Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022. Beslutet omfattade bl. a. den nyligen inrättade Val- och demokratinämnden.

Detta beslut har *inte* överklagats till Förvaltningsrätten, men klaganden anför yrkanden och synpunkter som har sin grund i detta senare KF-beslut.

Överklagandet inkom till Förvaltningsrätten i Stockholm 2018-12-19, men då klaganden befanns jävig överlämnades målet till Förvaltningsrätten i Uppsala.

Förvaltningsrätten i Uppsala har, efter beviljande av anstånd, förelagt kommunen att inkomma med yttrande, senast 2019-03-18.

I överklagandet till Förvaltningsrätten yrkar klaganden dels

- ”Prövning av kommunfullmäktiges beslut om inrättande av val- och demokratinämnd i Österåkers kommun,

dels om Förvaltningsrätten
- ...kan belysa den något oklara frågan om en valnämnd skall vara en självständig nämnd som faller under Valmyndighetens regelverk eller
- om det är möjligt att slå samman Valnämnden med andra frågor som kan påverka Valnämndens arbete och som sorterar under kommunallagen och dess regelverk.”

Förvaltningens slutsatser

De beslut som Kommunfullmäktige i Österåker har fattat gällande Ny politisk organisation samt Reglementen för samtliga nämnder vilar väl på rättsliga grunder, i enlighet med såväl Kommunallagen som Vallagen. I överklagandet har inte framkommit några omständigheter som visar att grund för upphävande av det överklagade beslutet föreligger och därmed ska överklagandet avslås.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att beslutet har tillkommit i laga ordning och inte strider mot lag i något hänseende. Förvaltningen tillstyrker förslaget till yttrande till Förvaltningsrätten i Uppsala, i mål nr 7957 – 18, innebärande att Österåkers kommun bestrider överklagandet och hemställer att det avslås.

Bilaga

1. Yttrande till Förvaltningsrätten i Uppsala, i mål nr 7957 – 18 angående laglighetsprövning

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Peter Freme
Kanslichef

Expedieras

Yttrande till Förvaltningsrätten i Uppsala i mål nr 7957 – 18

Med anledning av att Margareta Olin (Klaganden) har överklagat Kommunfullmäktige i Österåkers kommuns beslut om inrättande av val- och demokratinämnd – ett beslut som fattades inom ramen för det samlade fullmäktigebeslutet, 2018-11-19, KF § 8:5, om Ny politisk organisation för Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022, får Österåkers kommun (Kommunen) lämna följande yttrande.

1. Inställning till överklagandet

Kommunen bestrider överklagandet och hemställer att det avslås.

2. Utveckling av talan

2.1 Rättsliga utgångspunkter

Vid laglighetsprövning enligt kommunallagen 2017:725 (KL) skall domstolen endast bedöma det överklagade beslutets laglighet och inte dess sakliga innehåll eller lämplighet. Enligt 13 kap. 8 § skall följaktligen ett kommunalt beslut upphävas endast om:

1. Det inte har tillkommit i laga ordning,
2. Beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. Det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
4. Beslutet strider mot lag eller annan författning.

2.2 Bakgrund

Kommunfullmäktige i Österåker fattade 2018-11-19, KF § 8:5, beslut om Ny politisk organisation för Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022, vilket bl. a. innebar att en obligatorisk nämnd, d.v.s. en lokal valmyndighet för fullgörande av allmänna val m. m., inrättades – Val- och demokratinämnden.

Överklagandet inkom till Förvaltningsrätten i Stockholm 2018-12-19, men då klaganden befanns jävig överlämnades målet till Förvaltningsrätten i Uppsala. Förvaltningsrätten i Uppsala har, efter beviljande av anstånd, förelagt kommunen att inkomma med yttrande senast 2019-03-18.

Tjänsteutlåtande

2.3 Överklagandet

Av överklagandet till Förvaltningsrätten framgår att Klaganden yrkar dels om domstolens

- ”Prövning av kommunfullmäktiges beslut om inrättande av val- och demokratinämnd i Österåkers kommun”,

dels att domstolen

- ”kan belysa den något oklara frågan om en valnämnd skall vara en självständig nämnd som faller under Valmyndighetens regelverk eller om det är möjligt att slå samman Valnämnden med andra frågor som kan påverka Valnämndens arbete och som sorterar under kommunallagen och dess regelverk.”.

2.4 Kommunens bemötande av överklagandet

Kommunen konstaterar inledningsvis att Klagandens rubricering i klagoskriften lyder som följer: ”Prövning av kommunfullmäktiges beslut om inrättande av val- och demokratinämnd i Österåkers kommun” – ett beslut som fattades 2018-11-19.

I sin skrivelse anför Klaganden emellertid en rad synpunkter m. m. vilka är hänförliga till ett annat, senare beslut, nämligen kommunfullmäktiges beslut 2018-12-10, KF § 9:7, Reglementen för Kommunstyrelsen och övriga nämnder samt Överförmyndare i Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022”.

Det senare fullmäktigebeslutet (decemberbeslutet) är inte överklagat men har bäring på innehållet i tidigare beslut (novemberbeslutet), som alltså är det beslut som faktiskt överklagas.

Kommunens inställning är att det *inte* är ”decemberbeslutet” angående reglementen som överklagas.

Kommunen kan vidare meddela att Kommunfullmäktige vid sitt beslutsfattande 2018-12-10 återremitterade den del av ärendet som avser antal ersättare i val- och demokratinämnden.

I övriga delar har ”decemberbeslutet” vunnit laga kraft 2019-01-10. (bilaga 1a)

2.5 Utveckling av talan

Allmänna utgångspunkter

Kommunallagen innehåller grundläggande föreskrifter om kommunernas politiska organ och uppgiftsfördelningen mellan dem. Utöver det finns i speciallagar föreskrifter om särskilda uppgifter som ankommer på kommunen.

Kommunen ska även se till att ansvar och uppgifter fördelas mellan nämnderna.

Tjänsteutlåtande

Det råder relativt stor frihet för kommunerna att bestämma om sin organisation, men följande organ är obligatoriska:

- Kommunfullmäktige, 3 kap. 1 § KL,
- Kommunstyrelse, 3 kap. 3 KL,
- Revisorer, 12 kap. 4 §
- Överförmyndare (alternativt överförmyndarnämnd), 19 kap. Föräldrabalken, samt
- Valnämnd, 3 kap. 3 Vallagen (2005:837).

I enlighet med gällande lagkrav, så som det överskådligt har redovisats ovan, har Österåkers kommunfullmäktige, efter det att allmänna val hållits 2018 och inför den nya mandatperioden 2019 – 2022, därför 2018-11-19, KF § 8:5, fattat beslut om en Ny politisk organisation. Beslutet omfattade bl. a. inrättandet av en obligatorisk Valnämnd.

Nämnda beslut innebar även att Valnämnden kom att benämnas Val- och demokratinämnd.

Enligt 5 kap. 1 § KL har kommunfullmäktige även skyldighet att besluta om nämndernas organisation och verksamhetsformer, något som sker i enlighet med bestämmelsen i 6 kap. 44 § KL, vilken föreskriver att ”Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer. Denna skyldighet efterlevde Kommunen genom fullmäktiges ”decemberbeslut”, 2019-12-10, § KF 9:7, Reglementen för Kommunstyrelsen och övriga nämnder samt Överförmyndare i Österåkers kommun för mandatperioden 2019 – 2022.

Närmare om de omständigheter som klaganden anför

Självständig nämnd

Kommunens beslut gällande inrättande av Val- och demokratinämnd för mandatperioden 2019 – 2022 grundas dels på KL:s krav om inrättande av obligatorisk nämnd, jfr KL 3 kap. 4 § att ”fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens (eller landstingets) uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet”, dels på Vallagens bestämmelser, jfr. 3 kap. Valmyndigheter, vilket innebär att det ”i varje kommun ska det finnas en valnämnd, som är lokal valmyndighet med ansvar i kommunen för frågor om val”.

Den inrättade Val- och demokratinämnden i Österåkers kommun vilar alltså på rättslig grund.

Val- och demokratinämnden beslutar i de frågor som rör förvaltningen och i frågor som nämnden enligt lag eller annan författning ska ha hand om, samt i de frågor som fullmäktige delegerat, genom t. ex. reglementet. I likhet med övriga nämnder bereder Val- och demokratinämnden fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs.

Tjänsteutlåtande

Val- och demokratinämnden är lika självständig som övriga nämnder inom Österåkers kommuns organisation och är inte beroende av någon annan nämnd eller annat organ, frånsett det faktum att Val- och demokratinämnden, i likhet med övriga nämnder, lyder under Kommunfullmäktige (som högsta beslutande organ), står under Kommunstyrelsens uppsikt samt årligen granskas av revisorerna.

I övrigt förhåller sig Val- och demokratinämnden till den roll och det ansvar som åvilar nämnden i förhållande till den centrala Valmyndigheten samt den regionala valmyndigheten Länsstyrelsen i Stockholm.

Slå samman med andra frågor m.m.

Kommunens inställning till Klagandens anförda omständighet ”om det är möjligt att slå samman Valnämnden med andra frågor som kan påverka Valnämndens arbete...” är närmast kopplat till fullmäktiges ”decemberbeslut” angående reglementen och som Kommunen ovan redovisat är inte detta beslut överklagat. Det överklagade beslutet om att *inrätta* en Val- och demokratinämnd innebär inte att Val- och demokratinämnden av Kommunfullmäktige skulle ha tilldelats något ansvar som faller utanför nämndens specialreglerade ansvarsområde, jfr KL 6 kap. 2 §. Bestämmelserna §§ 3 – 4 i reglementet, som särskilt berör demokratifrågor, handlar om att nämnden ”ska sträva efter att utveckla...” samt ”uppmärksamt följa övriga nämnders arbete...” får närmast betecknas som en kodifiering av nämndens ansvarsområde enligt gällande lagkrav och därmed anser Kommunen att beslutet på intet vis kan inverka menligt på nämndens ansvar att vara lokal valmyndighet.

Utöver detta anför Kommunen följande:

Kommunfullmäktiges beslut (decemberbeslutet) om antagande av reglementen m.m. är alltså inte överklagat. Oavsett detta så är det Kommunens bedömning att reglementet för Val- och demokratinämnden väl motsvarar de krav som uppställs i Vallagen, d.v.s. att det i varje kommun ska finnas en valnämnd, som är lokal valmyndighet med ansvar i kommunen för frågor om val. Vilka specifika ”frågor” som ankommer på Val- och demokratinämnden att ansvara för framgår av reglementet.

Det rör sig således om en semantisk fråga – ett namn, en benämning av en viss nämnd och Kommunen anser att Klagandens yrkanden och synpunkter huvudsakligen uppehåller sig kring sakinhåll eller lämplighet och därmed faller utanför Förvaltningsrättens prövning.

Vidare noterar Kommunen att det i dagens Sverige finns ett flertal kommuner, vilka har inrättat en obligatorisk valnämnd och som också beslutat om att använda sig av benämningen ”Val- och demokratinämnd”. Denna omständighet har uppenbarligen för dessa Val- och demokratinämnder inte utgjort hinder för att fullgöra ansvaret som lokala valmyndigheter inom respektive kommun.

Tjänsteutlåtande

2.5 Sammanfattning

Genom det överklagade beslutet har kommunfullmäktige i Österåkers kommun inrättat en obligatorisk valnämnd, benämnd Val- och demokratinämnd. Beslutet har tillkommit i laga ordning, inrättande av en obligatorisk nämnd är en angelägenhet för Kommunen och beslutet strider inte mot lag i något hänseende.

Sammanfattningsvis har klaganden inte anfört några omständigheter som visar att grund för upphävande av det överklagade beslutet föreligger enligt KL 13 kap. 8 § och därmed ska överklagandet avslås.

Sammanträdesprotokoll för
Kommunfullmäktige

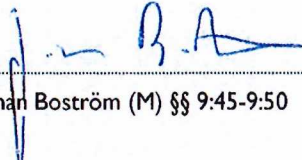
Tid Måndagen den 10 december 2018 kl. 18.30-21.40

Plats Fullmäktigesalen, Alceahuset plan 4, Åkersberga

Närvarande Enligt bifogad närvarolista

Utses att Justering av protokoll äger rum i kommunkansliet,
Justera § 9:1 Alceahuset, Österåker, tisdagen den 18 december 2018 kl. 10.00

Sekreterare
Stina Nilsson §§ 9:1-9:50

Ordförande
Ingela Gardner (M) §§ 9:1-9:44
Johan Boström (M) §§ 9:45-9:50

Justerande
Ingela Gardner (M) §§ 9:45-9:50

Johan Boström (M) §§ 9:1-9:44

Margareta Olin (S) §§ 9:1-9:50

Anslagsbevis

Justering tillkännagiven Från 2018-12-18 till och med 2019-01-09
genom anslag omedelbart justerade § 9:14, § 9:16 och § 9:31 anslogs dock från
2018-12-10 till och med 2019-01-01

Organ Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 2018-12-10

Förvaringsplats för protokollat Kommunkansliet, Alceahuset, Österåkers kommun

Underskrift

KF § 9:7

Dnr. KS 2018/0353

Reglementen för Kommunstyrelsen och övriga nämnder samt Överförmyndare i Österåkers kommun för mandatperioden 2019-2022

Kommunfullmäktiges beslut

1. Anta reglementen för Kommunstyrelse och övriga nämnder samt Överförmyndare, för mandatperioden 2019-2022, i enlighet med tjänstutlåtande jämte bilaga, daterat 2018-11-08 med undantag för reglementet för Val- och demokratinämnd i den del som berör beslut om ersättare.
2. Återremittera reglementet för Val- och demokratinämnd i den del som berör beslut om ersättare.
3. Mandattiden för presidium, ledamöter och ersättare i Kommunstyrelsen och övriga nämnder samt Överförmyndare ska vara fyra år, räknat från och med 2019-01-01.
4. Tidigare gällande reglementen för Kommunstyrelse och övriga nämnder samt Överförmyndare upphävs i samband med beslut i enlighet med tjänsteutlåtande daterat 2018-11-28, vinner laga kraft.

Motivering till återremiss avseende ersättare i Val-och demokratinämndens reglemente

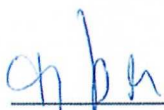
Återremiss med motivet att utreda huruvida det föreligger formella och juridiska krav på att Kommunfullmäktige måste utse ersättare, eller inte, till Val- och demokratinämnden.

Michaela Fletcher (M)

Sammanfattning

Det är obligatoriskt för fullmäktige att utfärda reglementen för styrelsen och övriga nämnder samt Överförmyndare. Kommunfullmäktige får också bestämma att en nämnd ska ett eller flera utskott. Om fullmäktige inte bestämt något utskott får nämnden själv avgöra den frågan. Föreliggande förslag innefattar, för mandatperioden 2019 - 2022, att Skolnämndens ansvar fördelas på två nya nämnder - Förskole- och grundskolenämnden respektive Gymnasie- och Vuxenutbildningsnämnden. Vidare omfattar förslaget ett reglemente för den nybildade Tekniska nämnden, som kommer att ansvara för vissa tekniska frågor samt trafikfrågor.

Forts. nästa sida

Justerandes signaturer

Utdragsbestyrkande

Forts. KF § 9:7

Reglementet för Kommunstyrelsen reglerar övergripande ansvaret för det nybildade utskottet - Produktionsutskottet. I övrigt omfattar förslaget reglementen för en nämndorganisation, i huvudsak överensstämmande med vad som gällt under föregående mandatperiod.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsen har behandlat ärendet 2018-12-03, § 13:9.
- Kommunstyrelsens kontors tjänsteutlåtande daterat 2018-11-28.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförande Michaela Fletcher (M) yrkar bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Margareta Olin (S) yrkar på återremiss gällande reglemente för Val- och demokratinämnden.

Michaela Fletcher (M) ändrar sitt yrkande och yrkar på återremiss avseende fråga om ersättare gällande reglemente för Val- och demokratinämnden samt yrkar i övrigt bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer Margareta Olins (S) återremissyrkande mot Michaela Fletchers (M) återremissyrkande och finner att fullmäktige beslutat i enlighet med Michaela Fletchers (M) återremissyrkande.

Omröstning

Votering begärs och verkställs med ja-röst för bifall till Michaela Fletchers (M) återremissyrkande och nej-röst för bifall till Margareta Olins (S) återremissyrkande.

Omröstningen utfaller med 37 ja-röster och 14 nej-röster. Kommunfullmäktige har således beslutat i enlighet med Michaela Fletchers (M) återremissyrkande innebärande att fråga om ersättare gällande reglemente för Val- och demokratinämnden återremitteras.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar därefter att endast bifall i övrigt yrkats till Kommunstyrelsens förslag och frågar om detta även kan bli fullmäktiges beslut samt finner frågan med ja besvarad.

Omröstningslista KF § 9:7

Expedieras

- Kommunkansliet, samtliga nämnder, Kommundirektören

Justerandes signaturer

Utdragsbestyrkande

2018 12 10

Bilaga 9:7/2018

Mandatfördelning M:18, S:9, RP:5, SD:5, L:4, C:3, V:3, MP:2, KD:2

Parti	Ledamöter			Ja	Nej	Avstå
	Namn	Närvar	Ersättare			
(M)	Michaela Fletcher	X		X		
(M)	Hampe Klein	X		X		
(M)	Eliza Roszkowska Öberg	X		X		
(M)	Christina Funhammar	X		X		
(M)	Kenneth Netterström	X		X		
(M)	Isabelle Ankarfjärd Jäger	X		X		
(M)	Jeanette Widén	X		X		
(M)	Conny Söderström	X		X		
(M)	Fredrik Rosengren	X		X		
(M)	Anneli Hogreve	X		X		
(M)	Conny Ling	X		X		
(M)	Camilla Grimsby Klein	X		X		
(M)	Lotta Holmgren	X		X		
(M)	Josefine Radonné	X		X		
(M)	Anneli Widén	X		X		
(M)	Bror Jansson	X		X		
(L)	Mathias Lindow	X		X		
(L)	Jenny Nordström	X		X		
(L)	Peter Bilow	X		X		
(L)	Monica Kjellman	X		X		
(C)	Michaela Haga	X		X		
(C)	Anne-Li Hilbert	X		X		
(C)	Björn Pålhammar	X		X		
(KD)	Arne Ekstrand	X		X		
(KD)	Mikael Ottosson	X		X		
(S)	Ann-Christine Furustrand	X			X	
(S)	Anas Abdullah		Anders Pettersson (S)		X	
(S)	Mats Larsson	X			X	
(S)	Rosita Olsson Palmberg	X			X	
(S)	Jörgen Palmberg	X			X	
(S)	Ingela Westerlund	X			X	
(S)	Lars Frid		Amanda Ringstedt (S)		X	
(S)	Kristina Embäck	X			X	
(MP)	Jonas Jonsson	X		X		
(MP)	Michael Solander	X		X		
(V)	Francisco Contreras	X		X		
(V)	Andreas Lennkvist Manriquez	X		X		
(V)	Norma Aznar	X		X		
(RP)	Björn Molin	X		X		
(RP)	Hans Hellberg	X		X		
(RP)	Roger Johansson	X		X		
(RP)	Ivar Horst	X		X		
(RP)	Peter Nummert	X		X		
(SD)	Erik De Rouville	X			X	
(SD)	Ulrika Hillgren	X			X	
(SD)	Thomas Rapola		Anders Borelid (SD)		X	
(SD)	Bo Blomgren		Carina Rosengren (SD)		X	
(SD)	Lennart Ljungqvist		Leif Hermansson (SD)		X	
(S)	Margareta Olin	X			X	
(M)	Johan Boström	X		X		
(M)	Ingela Gardner	X		X		
	RESULTAT			37	14	

